

Farg'ona haqiqati

Ijtimoiy-siyosiy, ma'naviy-ma'rifiy gazeta

<http://farhaqiqat.uz/>

t.me/farhaqiqati

МАРФИЛОН ЎЗБЕК МИЛЛИЙ САНЪАТИ МАРКАЗИГА АЙЛАНДИ

4 БЕТ

СЎХДА ШУНАҚА ВОҚЕАЛАР РЎЙ БЕРМОҚДА

5 БЕТ

СИЗНИНГ ХУҚУҚИНГИЗ ДАВЛАТ ҚИМОЯСИДА

ТАРИХГА НАЗАР

8 БЕТ

ТУНУКАСОЗ УСТА БОШЛАГАН МАРКЕТИНГ

6 БЕТ

3 БЕТ

АВТОМАТЛАШТИРИЛГАН ТИЗИМ МУРОСАГА КЎНМАЙДИ

Жараён

ХОРИЖИЙ ИНВЕСТИЦИЯ — ИҚТИСОДИЙ ИМКОНИЯТНИ КЕНГАЙТИРАДИ

Туманда йилнинг ўтган олти ойи давомида 11,2 миллион АҚШ долларлик хорижий инвестиция ўзлаштирилди

Ўзбекистонда инвестиция муҳитини ривожлантириш борасида тегишли ҳуқуқий асослар яратилган бўлиб, бу соҳада кафолат ва имтиёزلарни ўзида акс эттирувчи бир қанча қонунчилик ҳужжатлари қабул қилинди. Уларда хусусий мулкнинг давлат томонидан ҳимояланиши ва рақобат муҳитига шароит ҳамда зарур инвестициявий инфратузилманинг яратилишини назарда тутувчи нормалар белгилаб қўйилган. Бундан ташқари, юртимизда ҳукм сураётган сиёсий барқарорлик, бой табиий минерал ресурсларнинг мавжудлиги ҳам инвестиция муҳитини ривожлантириш учун имкониятлар эшигини кенг очган. Президентимиз жаҳон тажрибасига таяниб кўп бора таъкидлаб ўтаётганларидек, фаол инвестиция сиёсати давлат иқтисодиётининг барқарор ўсишида муҳим ўрин тутуди. Шу сабабли ҳам инвестицияни иқтисодиёт драйвери ёки иқтисодиёт юраги, десак муболаға бўлмайди.

Туманимизда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 декабрдаги “Ўзбекистон Республикасининг 2023–2025 йилларга мўлжалланган инвестиция дастурини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори ижросини таъминлаш мақсадида жорий йилда тадбиркорларнинг ўз маблағлари, шунингдек, тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ва кредитлар, тижорат банклари кредитларини жалб қилган ҳолда,

Россия Федерацияси, Хитой, Австрия, Германия, БАА, Тожикистон каби давлатлар инвесторлари билан ҳамкорликда 50,1 миллион АҚШ долларлик 14 та инвестиция лойиҳасини ишга тушириш режалаштирилди.

Бунинг натижасида ички бозорга аҳоли эҳтиёжига мос саноат, тўқимачилик, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳамда туманнинг экспорт салоҳиятини ошириш кўзда тутилган. Яна бир муҳим жиҳатларидан бири — истикболли лойиҳаларнинг ишга туширилиши 420 та янги иш ўринлари яратиш имконини беради.

Тайёр тўқимачилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришга йўналтирилган “Ferghana spinning” МЧЖ Россия Федерациясининг “Inter cotton” МЧЖ билан ҳамкорлик қилмоқда. 10 миллион 200 минг АҚШ долларлик лойиҳанинг бугунга қадар 4 миллион 247 минг АҚШ долларини ўзлаштирилди. Йил якунига қадар лойиҳа тўлиқ фойдаланишга топширилади. Замоनावий чорва комплексини қуриш ҳамда насли чорвачилик фаолиятини кенгайтиришни мақсад қилган “Ғофуржон деҳқон” МЧЖ эса

Биринчи ярим йилликда умумий қиймати 11,2 миллион АҚШ долларини ташкил этадиган 3 та инвестиция лойиҳаси бўйича қурилиш ишлари амалга оширилмоқда, 2 та лойиҳа эса қисман ўзлаштирилди. Бу билан 200 га яқин янги иш ўринлари яратилди. 2022 йилнинг 6 ойига нисбатан 2,7 миллион АҚШ доллари миқдоридан кўп хорижий инвестициялар ўзлаштирилди.

Австрия давлатининг “Holeistein” LLC компанияси билан ҳамкорликда 1 миллион АҚШ долларлик лойиҳани амалиётга татбиқ этди. “Baraka bozor kompleksi” МЧЖ Бирлашган Араб

давлатларига экспорт қилинди.

Яқинда Юртбошимиз инвестицияларни жалб қилишни янада кенгайтириш чора-тадбирлари бўйича видеоселектор йиғилишида сўзлаган нутқидан савдо ва инвестициялар, товар ва хизматлар айланишида транспорт-логистика тизимининг тобора мураккаблашиб бораётганига алоҳида аҳамият қаратди. “Мана шундай оғир вазиятда, одамларимизга муносиб шароит яратиш учун юз минглаб юқори даромадли иш ўринлари ташкил этишимиз, дунё бозоридан рақобат қила оладиган маҳсулотларни кўпайтиришимиз зарур. Бунинг учун эса янги-янги технологиялар, замонавий ишлаб чиқариш қувватлари, малакали мутахассислар керак”, дея таъкидлади давлатимиз раҳбари.

Ҳақиқатан ҳам, бошқа ҳудудлар қатори, туманимизда иқтисодиётни юксалтириш, замонавий техника ва технологиялар билан жиҳозланган янги корхоналарни барпо этиш ва реконструкция қилиш учун хорижий сармояларни жалб қилиш, янги-янги лойиҳалар устида изланишимиз зарур. Туманимиз иқтисодиётига хорижий инвестицияларнинг жалб этилиши унинг иқтисодий имкониятларини кенгайтиради, экспортбоп товарларни ишлаб чиқариш орқали нафақат туман, балки вилоят иқтисодий қудратини таъминлашда муҳим аҳамият касб этади.

**Шерхон КАМОЛИДИНОВ,
Бағдод тумани
ҳокими ўринбосари,
инвестициялар, саноат ва
савдо бўлими бошлиғи.**

ТАҲРИРИЯТДАН: Ҳақиқатан бугунги кунда иқтисодиётга хориж инвестициясини киритиш ва унинг ривожланишини янги босқичга олиб чиқиш борасида туб ислохотлар амалга оширилмоқда. Иқтисодиётда инвестицияларни кенг миқёсда жалб этишга эришиш, албатта, юртимизга кўплаб янги технологиялар, илғор тажрибалар, юксак малакали мутахассислар кириб келиши ва тадбиркорликнинг жадал ривожланишига улкан пойдевор бўлиб хизмат қилади.

Мақолада баён этилганидек, бу йил Бағдод тумани бўйича 50,1 миллион АҚШ долларлик 14 та инвестиция лойиҳасини ишга тушириш режалаштирилган. Бироқ ҳозирги кунгача умумий қиймати 11,2 миллион АҚШ долларини ташкил этадиган атиги 3 та инвестиция лойиҳаси бўйича қурилиш ишлари амалга оширилмоқда, 2 та лойиҳа эса қисман ўзлаштирилган. Агар йилнинг ярим йили ўтганини инобатга олсак, туманда қолган инвестициявий лойиҳаларнинг амалга ошиши даргумон бўлиб қолмоқда.

Дунё хабарлари

Транс-Афғон темир йўли:

Лойиҳани 2027 йилгача яқунлаш режалаштирилди

Ўзбекистон, Покистон ва Афғонистон ўртасида “Термиз – Мо-зори Шариф – Кобул – Пешовар” Транс-Афғон темир йўлини қуриш минтақа учун муҳим аҳамиятга эга. Ушбу лойиҳа иқтисодий алоқани мустаҳкамлашнинг асосий шарти ҳисобланади.

Ҳозирда лойиҳа бўйича музокара-нинг якуний босқичи бошланган бўлиб, манфаатдор давлатлар билан ўзаро му-

лоқотда унинг молиялаштириш механизми, қурилиш, техник тафсилот ва амалга ошириш муддати муҳокама қилиняпти.

Қайд этиш ўринли, Транс-Афғон линияси Ўзбекистон ва Покистон ўртасида Афғонистон орқали тўғридан-тўғри темир йўл алоқасини ўрнатади, савдо ва логистика таъминотини самарали йўлга қўйиш имконини беради. Қиймати 4,6-8,2 миллиард АҚШ долларига баҳоланган лойиҳани 2027 йилгача яқунлаш режалаштирилган.

Туркменистон аҳолиси сони эълон қилинди

Туркменистон Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган йиғилишида 2022 йил декабрь ойида бўлиб ўтган аҳолини рўйхатга олиш натижасини эълон қилди, деб хабар берди “ТДХ” давлат ахборот агентлиги.

Маълумотга кўра, Туркменистонда айни пайт 7 миллион 57 841 киши рўйхатга олинган.

Аҳолининг ярмидан кўпини аёллар ташкил қилади. 47,1 фоиз шаҳарда, 52,9 фоиз қишлоқда яшайди.

Илгари Туркменистон аҳолиси сони ҳақида расмий маълумот эълон қилинмаган, турли манбалар рақамларни турлича баҳолаб келган.

Истеъмол маданиятига ким қандай риоя қиляпти?

Электр энергияси, табиий газ ва тоза ичимлик суви аҳолининг кундалик эҳтиёжлари учун зарур бўлган воситадир. Улардан оқилона фойдаланиш одамларнинг ҳам вақтини, ҳам нақдини тежайди. Бироқ барча фуқаролар ҳам бу табиат неъматларидан фойдаланишда истеъмол маданиятига риоя қилавермайди, боз устига, улардан фойдаланганлик учун тўловларни тўлашни ортга суради. Акс ҳолда, қарздорлик, исроф ва нобудгарчилик деган гапларга асло ўрин қолмасди.

АВТОМАТЛАШТИРИЛГАН ТИЗИМ МУРОСАГА КҮНМАЙДИ

ёки ҳар кимнинг ўзига инсоф берсин!

Айрим истеъмолчиларда "Чироқни ёниқ қолдирган бўлсам, пулини тўлаяпманку!" деган тушунча ҳам йўқ эмас. Чироқни ёниқ қолдирмаслик, бебаҳо табиий газни исроф қилмаслик, сув жумрагини очиб қўймаслик истеъмол маданиятини кўрсатса, айни пайтда шахсий маблағини ҳавога совурмаслик деганидир. Халқимизда "Бирни тежган – мингни ютади", деган ибора бежиз айтилмаган.

Риштон туманида аҳоли, корхона ва ташкилотларни электр энергияси билан узлуксиз таъминлаш чора-тадбирлари кўриб борилмоқда. Электрон электр ҳисоблагич тизимининг жорий этилиши аҳолига сифатли электр энергияси етказиб беришни таъминлаш баробарида, уларни қийнаб келаётган айрим муаммоларга чек қўйди. Янги тизим нафақат истеъмолчиларга, балки соҳа ходимларига ҳам қулайлик яратди. Эндиликда "ақлли" электр ҳисоблагич ўрнатилган хонадонлар ва корхона-ташкilotларда энергия сарфи аниқ ҳисоб-китоб асосида олиб бориляпти.

Туман электр таъминоти корхонаси 44 631 та истеъмолчига хизмат кўрсатади. Шундан аҳоли 42157 та, улгуржи мижозлар 2474 тани ташкил этади.

– Аҳоли ва улгуржи истеъмолчиларни электр энергиясини ҳисобга олишнинг автоматлаштирилган тизимига ўтказиш бўйича ишлар жадал олиб бориляпти, – дейди туман электр таъминоти корхонаси энергия сотиш бўлими бошлиғи Сирожиддин Деҳқонов. – Ҳозирга қадар 98 фоиз аҳоли хонадонларига янги электр ҳисоблагичлар ўрнатилди. Жами 42 минг 313 та истеъмолчи билан ҳисоб-китоб электрон тарзда олиб борилмоқда. Бошқача айтганда, 39 минг 769 та хонадонга

электр ҳисоблагичлар қўйилди. 2 минг 474 та улгуржи истеъмолчидаги 5053 та эски ҳисоблагичларнинг 2 минг 544 таси янгисига алмаштирилди. Бунинг натижасида йил бошига нисбатан аҳоли ва улгуржи истеъмолчиларнинг дебитор қарздорлиги 6 миллиард 473 миллион сўмга камайди.

Электр энергиясини ҳисобга олиш ва назорат қилишнинг автоматлаштирилган тизими – АСКУЭни жорий қилишдан мақсад қарздорликни қисқартириш, истеъмолчи билан таъминотчи ўртасидаги ҳисоб-китобнинг шаффофлигини таъминлаш, шунингдек, истеъмолчиларни тўлов тизимига ўргатиш, уларнинг тўлов маданиятини юксалтиришдир. Бу тизим орқали қайси нуқтада, қайси участкада катта юклама мавжудлиги, қаерда электр энергияси энг кўп йўқотилаётганини аниқлаш имкони пайдо бўлди. Бошқача айтганда, ўғирлик қаерда содир бўлаётганини билиш ва олдини олиш мумкин. АСКУЭ орқали аҳоли ва корхона-ташкilotларда қарздорлик юзага келишига йўл қўйилмайди, чунки унга инсон омили аралашмайди. Пул тугаса, таъминот автоматик равишда узиб қўйилади.

Шундай экан, Риштонда электр энергиясидан қарздорлик юзага келишига сабаб нима?

Туманда электр энергиясини ҳисобга олиш ва назорат қилишнинг автоматлаштирилган тизимига тўлиқ ўтилмаганлиги қарздорликлар пайдо бўлишининг асосий сабабларидан биридир. Туман электр таъминоти корхонасидан олинган маълумотларга қўра, аҳоли хонадонларидаги 2454 та, корхона-ташкilotлар, яъни улгуржи истеъмолчиларнинг 2509 та эски намунадаги ҳисоблагичлари ҳали автоматлаштирил-

ган тизимга ўтказилмаган. Бу ишни имкон қадар тезроқ ниҳоясига етказиш, тумандаги электр таъминоти тармоқларини тўлиғича янги тизимга ўтказиш лозим. Ана шунда ўзаро ҳисоб-китобнинг шаффофлиги таъминланса, қарздорлик буткул бартараф этилса, ажаб эмас.

Электр энергиясини истеъмол қилиб, ҳақини тўлашдан "қочаётган" корхона-ташкilotлар, аҳоли вакиллари бор. Қарздорлар орасида туман "Сувоқча" корхонаси 202 миллион, Марказий МТП 151 миллион, "Жаҳон элита фишлари" корхонаси 55 миллион сўмлик қарз билан "қарвонбоши"лик қилмоқда. Бу рўйхатни давом эттириш мумкин.

Баъзи аҳоли хонадонларида электр энергиясидан ноқонуний, ўғринча фойдаланиш ҳолатларининг учраб туришидан ҳам кўз юмиб бўлмайди ва бу ҳам қарздорликка сабаб бўлмоқда. Халқимизда "Давлатнинг ҳақини ейиш – етимнинг ҳақини ейиш билан баробар" деган гап бор. Буни ҳеч қачон эсдан чиқармаслик лозим.

Туман электр таъминоти корхонаси ходимлари томонидан жойларда электр энергиясидан ноқонуний фойдаланганлик бўйича далолатномалар расмийлаштирилиб, ҳужжатлар тегишли ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига топширилмоқда. Йилнинг ўтган даври мобайнида электр токини қонунга хилоф равишда истеъмол қилганлиги учун улгуржи истеъмолчилардан 324 миллион 541 минг, аҳолидан 298 миллион 625 минг сўм маблағ ундирилди.

Президентимизнинг 2023 йил 16 февралдаги "2023 йилда қайта тикланувчи энергия манбаларини ва энергия тежовчи технологияларни жорий этишни жадаллаштириш чора-тадбирлари

тўғрисида"ги қарори асосида шу йил 1 апрелдан уй хўжалиқларида кичик қувватли қуёш панеллари (50 кВтгача) ўрнатишни рағбатлантириш бўйича "Қуёшли хонадон" дастури амалга оширилмоқда. Бу йил республикаимиз бўйича 37 минг аҳоли хонадонига қуёш панеллари ўрнатилади. Ягона электр энергетика тизимига ўтказилган ҳар бир кВт/соат учун 1000 сўмдан субсидия ажратилади.

Қарор ижросини таъминлаш юзасидан туманда бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Ҳозирга қадар 37 та ижтимоий соҳа объектлари ва 120 та хонадонга қуёш панеллари ўрнатилди. Шунинг айтиши керакки, ўзини ўзи ток билан таъминлаб, ягона электр энергетика тизимига электр энергияси ўтказиб бераётган оилалар сони 10 тага етди.

Авваллари қарздорлик юқори бўлган табиий газ истеъмоли соҳасидаги аҳвол бугун вилоятимизда, жумладан, Риштон туманида ҳам ижобий томонга ўзгарган. Бунга сабаб табиий газ назорати ва ҳисобининг автоматлаштирилган тизими жорий этилгани бўлди.

– Туманимизда 13 минг 400 та хонадон, 200 дан ортиқ корхона ва ташкilotлар табиий газ тармоғига уланган, – дейди "Ҳудудгаз Фарғона" газ таъминоти филиали туман бўлимининг мижозлар билан ишлаш бўлими бошлиғи Азизбек Холмирозев. – Улар тўлиқ электрон газ ҳисоблагичлар билан таъминланган. Истеъмол қилинган газ ҳақи олдиндан тўланади. Табиий газ назорати ва ҳисобининг автоматлаштирилган тизими жорий этилгани туфайли бу борада катта миқдордаги қарздорлик юзага келмапти. Туманимизнинг 40 мингдан ортиқ хонадонни суюлтирилган газ баллонлари билан таъминланади. Ҳар бир маҳаллага белгиланган режа асосида 40-45 кун оралиғида газ баллонлари етказиб бериш йўлга қўйилган.

Бироқ, айрим истеъмолчиларнинг ўзига боғлиқ ва боғлиқ бўлмаган ҳолатларда газ ҳақини олдиндан тўлашга улгурмаслиги сабабли жузъий қарздорлик пайдо бўлиши мумкин. Бунда истеъмолчи тармоқдан автоматик равишда узилгач, қарзини бартараф этади. Бу ерда асосий муаммо шуки, истеъмолчилар орасида табиий газдан ноқонуний, яъни ўғринча фойдаланишга уриниш ҳолатлари аниқланяпти. Бунинг оқибатида қарздорлик юзага келиб, келтирилган зарар тегишли тартибда ундириб олинапти.

Нима ҳам дердик, ҳар кимнинг ўзига инсоф бермаса қийин экан-да!

Абдужалил БОБОЖОНОВ,
Ўзбекистон Журналистлар
юшмаси аъзоси.

МАРҒИЛОН ЎЗБЕК МИЛЛИЙ САНЪАТИ МАРКАЗИГА АЙЛАНДИ

Марғилон устоз санъаткорлар етиштириб берган макон. Уста Олим Комилов, Тамараконим, Мукаррама Турғунбоева, Маъмуржон Узоқов, Жўрахон Султонов, Юлдуз Усмонова... Бу рўйхатни узоқ давом эттириш мумкин. Сўз санъати устаси Юсуфжон қизиқ Шакаржонов эса ўзига хос аския мактабини яратди.

Ҳаёт давом этар экан, бу санъат турлари авлоддан-авлодга ўтиб келмоқда. Хусусан, бугун ҳам Юсуфжон қизиқнинг набира шогирдлари Муҳаммадсиддиқ Ширяев, Ҳотамжон Ҳакимжонов бу ноёб санъат сирларини ёшларга ўргатишмоқда. Сўз маънолари воситасида "Коса тагида нимкоса" деганларидек, муҳим ижтимоий масалаларни ҳажв йўли билан олиб чиқади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 11 июлдаги "Республикада миллий аския ва қизиқчилик санъатини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорига кўра, Марғилонда Юсуфжон қизиқ Шакаржонов номидаги аския ва қизиқчилик санъати маркази ташкил этилади. Бу ерда шу йўналишда тўғрақлар очилади, илмий тадқиқот ишлари олиб

борилади, ёш аскиячи ва қизиқчилар танловлари ташкил этилади.

– Ҳар бир инсон ўзига ўзи савол беради, мен бахтлиманми, деган. Энг бахтли одамлардан бири мен бўлсам керак, – дейди устоз аскиячи, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Ҳотамжон Ҳакимжонов. – Президентимизнинг қарорини ўқиб чиқдим. Хаёлимизга келмаган шароитлар назарда тутилган. Шунинг учун ҳам мен бахтлиман, демоқдаман. Президентимизга раҳмат. Биз бор билим, тажрибамизни сарфлаб, қарор ижросини таъминлашга ҳисса қўшамиз.

Марказ учун Марғилон шаҳридаги кўркем бинолардан бири ажратилган. Унда замонавий сахна, тўғрак ва машғулотлар учун ўқув хоналари етарли.

– Аскияни ривожлантириш учун илмга эга бўлиш керак. Аския "закя" деган сўздан олинган. Онгли, илмли, Ватанга, халқига ва илмга муҳаббатли инсонгина аскиячи бўла олади, – дейди Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Муҳаммадсиддиқ Ширяев. – Биз "Устоз-шогирд" аънавалари асосида ёшларни ўқитиб, тарбиялаб, аскиячи, қизиқчи тайёрлаш учун куч-ғайратимизни аямаймиз.

Бугунги кунда Марғилон ўзбек миллий санъати марказларидан бирига айланди. Аввалроқ, Президент қарори билан шаҳарда ўхшаши йўқ "Мақом театри" ташкил этилган. Аския ва қизиқчилик санъати маркази эса нафақат юртимизда қадим санъат турини ривожлантиради, балки ўзбек тили ривожига ҳам улкан ҳисса қўшади.

Сарвар ОБИД.
Элёр ОЛИМОВ олган сурат.

Қишлоқ хўжалиги: ислохотлар самараси

СЎХДА ШУНАҚА ВОҚЕАЛАР РЎЙ БЕРМОҚДА

Сўх – тоғлар бағридаги жаннатмонанд макон. Туманни уч томондан тоғлар қуршаб олган. Кокилмисол Сўх дарёси ана шу оқсоч чўққилардан оқиб тушади ва қишлоқларни иккига бўлиб туради. Сўхликлар аввалдан дарё бўйида деҳқончилик қилган. Аммо биринчидан, аҳоли сони ортиб бормоқда. Яқин орада у юз мингга етиши кутилляпти. Иккинчидан, тоғлар оралиги ва этагида бир оз ишлов берилса, деҳқончилик қилиш мумкин бўлган майдонлар бор. Жавпоя шуларнинг бири. Тўғри, бу ерда оқин сув, ҳатто ирмоқ ҳам йўқ. Лекин инсон иродасидан кучлироқ яна нима бор? Жавпояда замонавий, аммо синалган суғориш тизими жорий этилди.

илгари бирон бир экин экилмаган Жавпояга ҳаёт бахш этдилар.

– Ҳайдов ишлари олиб борилди. Ерни бульдозерлар билан текисладик. Маҳаллий халқ ҳашар қилди ва ҳокимият ҳам ёрдам берди, – дейди "Нуран.уз" МЧЖ иш юритувчиси Аҳмаджон Абдуллаев. – Сўх тумани Қайроқ массивида 200 гектар малиназор ташкил этилди. Шу кунларда кўчатларни экамиз.

Бугун тоғлар бағридаги янги боғзорга қараб тўймайсиз. Саратон жазирасида қафтдеккина майдон яшилликка бурканган. Лекин бу ҳаммаси эмас.

– Жавпоя массивида 1000 гектарга яқин майдон мавжуд. Мана бу адирнинг ортида ҳам 200 гектар ер бор. Уни шудгорлаб, экинга тайёрлаб қўйдик. Авваллари фақат қуруқ ер берилган, – дейди Муслимбек Мавлонбеков.

– Президентимизнинг сўхликларга бўлган эътибори ва ёрдами туфайли ерни ўзлаштириб, тайёрлаб, кўчатини экиб, ҳатто томчилатиб суғориш тизimini ҳам жорий этгач, аҳолига бепул тарқатиб берилди.

Жавпоядаги янги боғ Қалача, Ҳазноб, Тул, Соҳибкор маҳаллаларидаги 400 нафар кам таъминланган, эҳтиёжманд оилалар, ишсиз ёшларга берилди. Йиллик экинлар яшнаб ётибди, ҳосили кўзга ташланиб қолди.

– Мана шу кўчатларни май ойида эдик. Ернинг унумдорлиги ва томчилатиб суғориш туфайли кўчатларнинг барчаси тутиб қолди. Уларнинг таги тарвуз, дуккакли экинлар экилди. Улар ҳам ҳосилга кирди, – дейди "Сўх келажаги бунёдкори" кооперацияси вакили Полвон Обидов.

Тоғ оралигидаги Жавпоя яйловлари-

да янги ўзлаштирилаётган майдонлар ҳам худди шу ҳолатда Сўхнинг бошқа, аммо яқин худуди аҳолисига бўлиб берилади.

Қурувчилар Жавпоядаги ишлар якунлангач, Сўхнинг Қайроқи массивига келдилар. Бу ерда ҳам Жавпоядаги каби сув ҳавзаси бунёд этилди. Ерларни ўзлаштириб, томчилатиб суғоришни жорий қилишмоқда.

Қайроқи майдони шундоқ тоғ этагида эмасми, об-ҳавоси мўътадил. Мутахассислар бу ерларга нисбатан салқинсевар малина экишмоқчи. Ҳолбуки, Сўхда ҳали ҳеч қачон бундай экин бўлмаган. Демак, ҳали одамларни малиначиликка ўқитиш, ўргатиш ҳам керак.

– Ҳозир биз Назаттоғ этагида турибмиз. 230 гектар майдон ҳайдалиб, малина экиш учун тайёрлаб қўйилди, – дейди Ўзбекистон Республикаси Ўсимликлар карантини ва ҳимояси агентлиги туман бўлими бошлиғи Юсуфжон Усмонов. – Илгарилари бу ерга лалми усулида бугдой экиларди. Чунки сув йўқ эди. Шунинг учун бу майдонлар "қайроқи" деб аталган. Катта сув ҳавзаси қурилди. 70 гектарга томчилатиб суғориш жиҳозлари қўйилди. Ҳавзага сув олингач, майдонларни суғорамиз ва кўчатларни экишни бошлаймиз.

Ҳа, "Нуран.уз" МЧЖ Словакиядан 500 минг туп юқори ҳосилли малина кўчатларини келтириб, совуқхонада сақламоқда. Томчилатиб суғориш тизимидаги ишлар якунлангач, дастлабки 77 гектар майдонга малина кўчатлари экилади ҳамда эҳтиёжманд сўхлик оилаларга бўлиб берилади.

Сўхда шунанга воқеалар рўй бермоқда.

Муҳаммаджон ОБИДОВ,
ЎзА.
Элёр ОЛИМОВ
олган суратлар.

Маълумки, ташқи меҳнат миграциясининг мамлакат ижтимоий-иқтисодий тараққиётдаги аҳамияти ва кенг жамоатчиликнинг унга эътибори йилдан-йилга ортиб бормоқда. Айниқса, меҳнат ресурсларига бой ва халқаро меҳнат миграциясининг асосий иштирокчиларидан бирига айланган Ўзбекистон учун муҳим аҳамият касб этади.

Ташқи меҳнат миграцияси:

Вилоятимизда жорий йилнинг ўтган даври мобайнида Ташқи меҳнат миграцияси агентлиги Фарғона филиали томонидан 2253 нафар фуқаро манзилли ва ташкиллаштирилган тартибда хорижий давлатларга ишга юборилди. 2614 нафари касб-хунар ва чет тилларига ўқитиш учун жалб қилинди.

Ташқи меҳнат миграцияси юртимиз учун зарур. Чунки аҳоли сони ўсиши натижасида ишсизлик ҳам маълум даражада ортиши турган гап. Мавжуд иш ўринлари эса аҳолини иш билан таъминлашга бўлган талабни тўла қоплай олмайди. Чет элда ишлаш истагида бўлган фуқароларни қонуний асосда бандлигини таъминлаш мақсадида хорижий ҳамкорлар талабидан келиб чиқиб, рўйхатга олинади. Мигрантларнинг касби, оилавий аҳволи, соғлиги, шартномада кўрсатилган муддат давомида хорижда ишлай олишига алоҳида аҳамият қаратилади. Маълум касб ёки хунарга эга бўлмаган ёшлар махсус ўқув курсларда ўқитилади.

Бугунги кунда меҳнат мигрантлари асосан Россия Федерацияси, Туркия, Корея Республикаси, шунингдек, қўшни Қозоғистон, Қирғизистон давлатларига шартнома асосида талаб юқори бўлган бўш иш ўринларга жалб этилмоқда.

Йил бошидан хорижга ишлаш учун кетаётган фуқароларнинг ҳаёти ва соғлигини суғурта қилиш мақсадида "Хорижда меҳнат фаолиятини амалга оширувчи фуқароларни қўллаб-қувватлаш жамғарма"си маблағлари ҳисобидан 769 миллион сўм ажратилиб, субсидия асосида суғурта полислари расмийлаштирилди.

Аҳолини хорижда кафолатли ишларга йўналтиришдан ташқари, чет давлатлардан юртимизга маълум сабаблар туфайли қайтган фуқароларимизнинг бандлигини таъминлаш ҳам устувор вазифамиз ҳисобланади. Жорий йилнинг июль ойига қадар бўлган муддат давомида 48501 нафар меҳнат мигрантлари яшаш манзилларига қайтиб келган бўлиб, уларнинг 43 487 нафари меҳнат бозорига талаб юқори бўлган касб-хунарларга ўқитилиб, ишга жойлашти-

СИЗНИНГ ҲУҚУҚИНГИЗ ДАВЛАТ ҲИМОЯСИДА

рилди.

Агентлик томонидан статистик таҳлиллар олиб борилганда, Қўқон ва Марғилон шаҳарлари, Фарғона, Бувайда, Риштон, Тошлок, Олтиариқ, Қува туманларида ноқонуний меҳнат мигранти сифатида хорижда ишловчи фуқаролар кўплиги аниқланиб, улар билан манзилли суҳбатлар олиб борилди. Айримларининг иш шароитлари қониқарли эмаслиги сабабли оиласига қайтарилиб, қонуний асосда чет давлатларда ишлашлари учун яқиндан кўмак берилди.

Одам савдоси ва мажбурий меҳнатга жалб қилувчи фирибгарларнинг сони тобора ортиб бораётган бир пайтда, Ташқи меҳнат миграцияси агентлиги томонидан хорижда меҳнат фаолиятини амалга ошираётган ҳар бир фуқаронинг ҳуқуқлари ҳимояланиши, кафолатли иш жой билан таъминланиши муҳим аҳамиятга эга. Шу сабабли, меҳнат мигранти сифатида хорижий давлатларда ишлаш истагида бўлган юртдошларимиз қонунчилик талабларини билиб олишса, фойдадан холи бўлмайди.

Сир эмаски, ҳар бир давлатнинг ўзига хос қонун ҳужжатлари, анъаналари ва хулқ-атвор нормалари бор. Аксарият ҳолларда ноқонуний мигрантлар ана шу жиҳатларга дуч келиб, қийин вазиятга тушиб қолишади. Белгиланган тартиб-қоидаларга амал қилмаслик эса, ўзга юртда ватандошларимизнинг ортиқча сарсон-саргардонликка учрашига сабаб бўлади.

Такрор айтамиз, қонуний асосда хорижда ишлашнинг шуниси аҳамиятлики, ҳар бир фуқаро Ўзбекистон Республикаси ҳимояси остида бўлади.

Баҳромжон ҲАЙДАРОВ,
Ташқи меҳнат миграцияси агентлиги Фарғона филиали бошлиғи ўринбосари.

Инсон орзу билан яшайди

СИНОВЛАРДА СИНМАГАН ШОХИСТА

Хаёт эзгулик билан гўзал. Инсон яхшиликка интилиб, ёмонликдан йироқ яшашга ҳаракат қилади.

Орамизда шундай инсонлар борки, уларнинг ҳаёти, сабр-бардоши ҳар биримизга ўрнак бўлса арзийди.

Фурқатлик Шоҳиста билан танишганимга кўп бўлмади. Тенгдошим бўлгани учунми, у билан тез тил топишдик. Бирок, шу қисқа фурсат ичида ундан кўп нарсаларни ўргандим. Энг аввало, инсонга берилган қисқа умрни мазмунли, чиройли ўтказиш кераклигини англаб етдим.

1994 йил Фурқат туманининг Жангкетмон қишлоғида туғилган Шоҳиста Раимова болалигидан ногирон. Ўн беш йилдан буён бир жойда ётади. Олти ёшидан мактабга борган Шоҳистанинг касаллиги 2-синфда ривожланган. Ўзининг айтишича, ота-онасининг олиб бормаган шифокору, кўрсатмаган табиби қолмаган экан.

Шоҳиста Раимова бемор бўлган илк йилларида расм чизиш, шеър ёзиш, китоб ўқиш билан овунди. Кейинчалик тўқиш ва кашта тикишни ўрганиб, иқтидорини ривожлантириб борди. Расм чизишни дадасидан, тўқишни онасидан ўрганган қаҳрамонимиз вақтини бекор

ўтказишни истамайди, кашта тикади, ўйинчоқ тўқийди. Чизган расмлари, тўқиган кашталарида табиат, ҳайвонот ва наботот олами, эртак қаҳрамонлари-

ни тасвирлайди. Шоҳиста маҳалладаги болалар учун ўйинчоқлар тўқишни ҳам яхши кўради. У ясаган бежирим айиқча-ю кўенчалар, кўғирчоқлар болаларнинг севимли ўйинчоғига айланган. Шоҳиста шу ҳунари орқали пул топиб, оиласига ҳам ёрдам беради. Тўқиган ўйинчоқ ва кашталарини боғча тарбиячилари, меҳнат ўқитувчилари маълум ҳақ эвазига сотиб олишади.

Матонатли қиз тенгдошлари сингари ўйнаб-кулиб, чопқиллаб юрولмаса-да, ҳаёт синовларига таслим бўлмади. Олимжон ака ва Соҳиббахон опалар фарзандига тўшакка михланиб қолган бемор эмас, эртанги кунга, бахтга интилаётган соғлом фикрли, уйғоқ қалбли инсон сифатида қарашади. Шоҳиста ўзи сингари имконияти чекланган ёшлар ўртасида ўтказиладиган турли кўрик-танловларда ҳам фаол иштирок этади. Бундай вазиятларда ота-онаси уни қўллаб-қувватлашади.

Ягона орзуим – соғайиб, ота-онамининг хизматида бўлиш, – дейди у. – Ҳозир улар мени парваришлашади, кўнглимга қарашади, агар тузалиб кетсам,

биринчи ўринда илм олишни давом эттираман.

Ўзига берилган синовни мардонавор қабул қилган қиз бирор марта тушкунликка тушмаганини айтади.

– Бу менга берилган синов, нега ношукрлик қилай, – дейди Шоҳиста. – Хафа бўлганим, оҳ-воҳ қилганим билан тузалиб қолмайманку! Мени шу ҳолимда ҳам яхши кўрадиган ота-онам, укам, синглим бор. Уларнинг кўмаги, ишончи билан шу кунларга етиб келдим. Хурсанд бўлсам, улар ҳам қувонишади. Яқинларим учун ҳам кучли бўлишим керак.

Инсон орзу-умид билан яшайди. Яна оёққа туришдан умидини узмаган Шоҳиста билан суҳбатлашсангиз, теран фикри, ақли билан сизни ҳам шошириб қўяди. Тўрт мучаси соғ бўла туриб, нолийдиган, умрини беҳуда ишларга сарфлаб, кейинчалик афсус-надомат чекадиган айрим кимсаларга Шоҳиста каби иродали, синовларда синмаган қизни ибрат қилсак арзийди.

**Дурдона
ҒОҒҒОРОВА.**

ТУНУКАСОЗ УСТА БОШЛАГАН МАРКЕТИНГ

Қўқон шаҳридаги Боғибўстон кўчаси қўли гул ҳунармандлари билан машҳур.

Зуннунхўжа Ҳамзаев ёш бўлишига қарамасдан, маҳалласида унга етадиган тунукасоз уста кам топилади. Ясаган буюмлари харидорғир. Маҳалладошларининг таъбири билан айтганда, қўли-қўлига тегмайди.

– Болалигимдан қулоғим отамнинг устахонасидан чиқаётган тарақ-туруқ овозларга кўниккан. Беш-олти ёшларимдан бошлаб устахонада тунукадан ўйинчоқлар ясаб олардим. Бобом мисгар эди, лекин мис идишлар савдоси бироз сусайгандан сўнг тунукачилик билан шуғулланган эканлар, – дейди Зуннунхўжа. – Авваллари “сезон” пайтларида – кеч куздан кўкламгача иш қизғин бўларди. Одатда дадам билан ярим

кечагача уйда тунука буюмлар тайёрлаб, якшанба кунлари бозорга сотардик. Ҳозир тунука буюмларнинг савдоси “чаққон” эмас.

Бугунги кунда тунукадан ясалган рўзгор буюмлар ўрнини замонавий воситалар эгаллаётгани туфайли унга эҳтиёж камайиб борапти.

Кўп асрлик аънаналарга мувофиқ, тўртинчи авлод сифатида тунукачиликни муносиб давом эттириб келаётган ҳунарманд оддий металлдан санъат асари ясайди.

Зуннунхўжа турли шакл ва ўлчамдаги буюмлар яшаш ҳадисини олган. Харидорлар дидига мос буюртмаларни ўз вақтида тайёрлаб беради. Эътиборли томони, бугун у каби якка тартибда иш

юретишни тадбиркорлик фаолиятига айлантираётган ёшлар сони ортиб бормоқда.

– Ясаган буюмларимиздан хонадонларда, шунингдек, далаларда меҳнат қуроли сифатида кенг фойдаланилади, – дейди ҳунарманд. – Тунукага ишлов бериш жараёнида сифатига алоҳида эътибор қаратамиз. Шунингдек, янги-ча бичим ва безаклар ўйлаб топамиз. Баҳорда, кузда тунука маҳсулотларимизга талаб ортади. Тунукасозлик инсондан катта сармоя талаб қилмайди. Бизнинг ишимизда фақат қўл меҳнати керак. Қўлингиз ишга ўрганиб, маҳсулотингизнинг сифати ошиб боравергач, харидорларнинг ўзи қидириб кела бошлайди.

Ҳунарманднинг муваффақияти сабаби фақат бу эмас. Дунёнинг ривожланган давлатларида бўлган ва у ердаги савдо-сотик жараёни билан яқиндан танишган Зуннунхўжа замонавий маркетинг имкониятларидан ҳам жуда унумли фойдаланмоқда. Хусусан, у ўз маҳсулотининг рекламасига алоҳида эътибор қаратади, онлайн харид тизимини яратган.

– Яқинда маҳсулотимизни насия савдога ҳам чиқардик. Бундан биз зарар қилмаймиз. Аксинча, харидорларимизнинг ишончига қирамиз. Табиийки, улар бизнинг маҳсулотни таниш-билишларига ҳам тавсия қилишни бошлайди. Маркетинг шундай ишлайди, – дейди у.

Муаттар МАХМУДОВА.

МИБ хабар қилади:

МИЖОЗЛАРДАН 14 МИЛЛИАРД 688 МИЛЛИОН СЎМ УНДИРИЛДИ

Сир эмас, аҳоли ва юридик шахсларнинг газ, электр энергияси, тоза ичимлик сувидан қарздорлиги йилдан-йилга ошса ошдики, камаймади. Кундалик коммунал эҳтиёжларни назорат қилиш ва ҳисобга олишнинг автоматлаштирилган тизимининг жорий этилиши қарздорликни нотўғри ҳисоблаш, ҳисобварақларга ишончсиз маълумотларнинг киритилиши ҳамда ҳақиқий бўлмаган кредитор ва дебиторлик қарзлар келиб чиқилишининг олдини олди. Лекин беминнат неъматлардан хоҳлаганича фойдаланиб, тўловини турли баҳоналар билан пайсалга солиб келаётган истеъмолчилар ҳам йўқ эмас. Уларга нисбатан қонунчилик доирасида чоралар кўрилмоқда.

Фарғона туманлараро иқтисодий судларининг тегишли ҳужжатларига асосан Мажбурий ижро бюроси Фарғона вилояти бошқармаси қарздорликларни бартараф этиш бўйича ҳамкор ташкилотлар билан тизимли равишда амалий ҳаракатларни олиб бормоқда. Жумладан, "Ўзтрансгаз" АЖ билан олиб борилган мажбурий ижро ҳаракатлари натижасида 44 та газ истеъмолчиларидан 14 миллиард 688 миллион сўм ундирилиб, табиий газ таъминоти ҳудудий корхоналарининг тегишли ҳисоб рақамига ўтказиб берилиши таъминланди.

Шунингдек, амалга оширилган ижро ҳаракатлари давомида қарздорлардан 2,4 миллиард сўмлик мол-мулклар қарздорлик эвазига хатловга олинди, ҳозирда электрон онлайн савдоларига чиқариш чоралари кўрилмоқда.

Қарздорлар рўйхатида "Иссиқлик манбаи" ИЧДУК юқори поғонада турган эди. Корхонанинг табиий газдан қарздорлиги

11 миллиард 678 миллион сўмни ташкил этди. Фарғона шаҳар, Маъмур кўчасида истиқомат қилувчи Э.Ш.нинг қарздорлиги 7 миллион сўм, Фарғона шаҳар, Ҳидоят кўчасида яшовчи Ҳ.Б.нинг тўлови 2 миллион сўмга етган бўлса-да, улар ҳам узоқ вақт асоссиз ваз-қарсонларни рўқач қилиб келишди. Лекин қонунчилик талабидан қочиб қутулишолмади.

Шу ўринда эслатиб ўтамиз, табиий газдан қарздорлиги бор миждоз автоматик равишда тармоқдан узилиши ва уч кун ичида тўловни амалга ошириши бўйича газ таъминоти корхоналаридан СМС хабар олади. Мавжуд қарз истеъмолчи томонидан тўланмаган тақдирда ёнилғи таъминоти тўхтатилади.

А.ТОҲИРОВ,
Мажбурий ижро бюроси Фарғона вилоят бошқармаси шахсий хавфсизлик шўъбаси катта инспектори.

ҚАРЗДОРЛИК ГАРОВ МУЛКИ ҲИСОБИДАН ҚОПЛАНДИ

Мажбурий ижро бюросининг Фарғона шаҳар бўлими томонидан Фуқаролик ишлари бўйича Марғилон туманлараро судининг ижро ҳужжатига асосан фуқаро Г.Н.дан ундирувчи "Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки" АЖ Фарғона филиали фойдасига кредитдан бўлган 220 910 958 сўм қарздорликни ундириш бўйича мажбурий ижро ҳаракатлари олиб борилди.

"Ипотека шартномаси" бўйича Г.Н.га тегишли бўлган Фарғона шаҳар, Баҳор кўчасида жойлашган хонадон гаровга қўйилган бўлиб, берилган ихтиёрий муддат ичида фуқаро Г.Н. кредит қарздорлигини бартараф қилмади ва шу сабаб ундирув гаров мулкига қаратилди.

Жорий йилнинг 15 майида қонунчилик доирасида хонадон рўйхатга олинди, хатланган ва белгиланган тартибда электрон аукцион савдога чиқарилган. Гаров

мулки бўлган хонадон аукцион савдода сотилиб, савдодан тушган маблағ ҳисобидан "Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки" АЖ Фарғона филиали фойдасига кредит қарздорлик тўлиқ ундириб берилди.

Д.ИСМОИЛОВ,
Мажбурий ижро бюроси Фарғона шаҳар бўлими бошлиғи, адлия маслаҳатчиси.

ЭЪЛОН

O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti Farg'ona filiali

Sport turlari fakultetiga 2023-2024 o'quv yilida quyidagi mutaxassisliklar bo'yicha yuqori malakali va ilmiy darajaga ega bo'lgan professor-o'qituvchilarni tanlov asosida ishga taklif qiladi:

Bioximiya va sport bioximiyasi
Falsafa
Psixologiya va sport psixologiyasi
Sport tibbiyoti va reabilitologiya
Adaptiv jismoniy tarbiya va sport
Sport huquqlari
Sport psixologiyasida ilmiy-tadqiqot metodlari
Sport biomexanikasi
Ontogenez psixologiyasi
Sport psixodiagnostika va psixokorreksiyasi
Sportchilarni psixologik tayyorlash
Davolash jismoniy tarbiyasi va massaj

Adaptiv va sog'lomlashtirish jismoniy tarbiyasi

Sport faoliyati bo'yicha

Og'ir atletika Qo'l to'pi
Badiiy gimnastika Voleybol
Suzish Kurash
Badminton Boks
Dzyu-do Shaxmat
Yengil atletika Futbol
Taekvondo-WT Velosport

Murojaat uchun manzil: Farg'ona shahar, Kimyogarlar ko'chasi, 9-uy.

Амин Умарий таваллудининг 110 йиллигига

Иқтидорли ўзбек шоири Амин Умарий адабиётимиз ҳазинасини дурдона асарлари билан бойитган ажойиб сўз устасидир. У лирик шоир ва драматург, моҳир журналист, таржимон, жонкуяр педагог ва жамоатчи сифатида танилган.

ТИЛИ ХАЛҚЧИЛ, СЎЗИ ШИРАДОР ШОИР ЭДИ

Амин Умарий 1913 йилда шоирлар шаҳри – Қўқонда, хизматчи оиласида туғилган. Урта мактабни битириб, олий маълумот олгач, 1935-1936 йилларда ЎзДУ ва раб-факда ўқитувчилик қилди. Унинг илк китоби "Янғроқ садолар" (1932)нинг ўзиёқ ёш шоирнинг келажагига катта умид боғлашга асос бўлган эди.

У шеърятимизда ёшлик, қувонч куйчиси сифатида шуҳрат топди. Адибнинг "Ёшлик" тўплами гўзаллик, меҳнат, ўқиш ва изланишни мадҳ этгани билан диққатга сазовордир. Тўплам лирик қаҳрамон тушунчасининг бойиши ва чуқурлашуви, тасвирларнинг аниқ ва ҳаққонийлиги, тилининг халқчил ва ширадорлиги жиҳатидан шоир ижодида бурилиш эди. "Фарзанд" (1937 йил), "Садоқат" (1938 йил) китоблари шеърят ихлосмандлари қалбини забт этди.

Амин Умарий янги ижодий чўққиларни эгаллаш учун Шарқ, Европа, айниқса, рус ва ўзбек адабиёти классиклари асарларини, фольклорини жиддий ўрганди. Унинг асарларида халқ оғзаки ижодининг йўноқи оҳанглари янги мазмун билан жаранглаб тургандек туюлади.

Китобхонларга тақдим этган "Шеърлар", "Болалик кўшиқлари", "Овозим", "Қуёш жарчиси" номли шеърый китоблари мухлислар томонидан қизғин кутиб олинди, қўлма-қўл бўлди.

1938-1941 йилларни шоир истеъдоди камолга етган давр, деб аташ мумкин. Унинг қалами фашизмнинг машъум ниятини фош этувчи, халқимизни Ватан ҳимоясига даъват қилувчи шиддаткор куролга айланди. "Қонхур ёвнинг қаншарига ростлаб уринг, йигитлар!" мисраси Фафур Ғулмоннинг "Жангга юр", Миртемирнинг "Фашистни қир!" каби даъваткор сўзларига жўр бўлди.

1942 йилда шоирнинг ҳарбий мавзудаги шеърлари "Қасамед" номи билан китоб ҳолида нашрдан чиқди. Комил Яшин билан ҳамкорликда ёзилган "Ҳамза" драмаси ўзбек адабиётининг йирик намоянаси образини яратиб берди.

Афсуски, ўзбек халқи 1942 йилнинг 14 ноябри куни истеъдоди гуллаб турган яна бир шоир фарзандидан жудо бўлди.

Ўзбекистон халқ шоири Собир Абдулла ўз хотираларида шундай ёзади: "Амин Умарий жуда мулоим, ҳаммаша кулиб турувчи кам гап, суви тиниқ анҳорга ўхшаса, Усмон Носир серқаҳақа, тиниб-тинчимас, ҳазил-мутойибага ўч бўлиб, ўзи ҳам, шеърлари ҳам тошни-тошга уриб, гупириб оқувчи

шўх анҳорни эслатар эди.

Амин Умарий билан Усмон Носирни ажратиб, эсдалик ёзиш мен учун жуда қийин. Чунки, иккиси бир маҳаллада катта бўлиб, бирга мактабга борган, бир партада ўтириб, шоирликни бирга орзу қилишган ҳамфикр ўртоқлар эди. Серҳаракат бу икки ёш тез-тез бизни кига келиб турарди...

Ўзбек адабиёти 1938 йилда Усмон Носирдек оловқалб истеъдодни қўлдан бой берди. Шундан кейин Амин Умарий билан тез-тез кўришиб, куюқ суҳбатлашар эканмиз, ажойиб ўртоғи Усмонни тез-тез эсга олиб, қаттиқ ачинар ва хўрсиниб қўяр эди...

Амин Умарий ва Усмон Носир чиндан ҳам ўлмайдиган сиймолардандир. Улар яратган асарлар узоқ-узоқ йиллар китоб жавонларимиз тўрида, қайноқ хотиралари эса қалбимизда сақланиб қолади".

Қуйида Амин Умарийнинг "Ижод боғида" номли шеърини эътиборингизга ҳавола қилмоқдамиз.

Зилол сувни жимирлатар ел,
Тол теракни қимирлатар ел,
Гул исига қўмилган боғда,
Ҳузур олиб ўсади кўнгил.

Ариқчада шилдираган сув,
Юрак қилларимни чертади,
Ширин ижод – меҳнатим билан
Кундуз, кечам хурсанд ўтади.

Кундузимда боғимга ёзнинг
Равшанлиги, шодлиги тўлар,
Тунда кўкда ўн беш кўнлик ой,
Миллионларча юлдузлар қулар.

Янги кўшиқ, янги шеър билан
Тонг юлдузини кутиб оламан.
Эртага ҳам келинлар, дея
Булбулларни сўраб қоламан.

Нигора ТўРАҚУЛОВА,
Қўқон адабиёт музейи илмий ходими.

Фарғона тумани, "Тинчлик" МФЙ, Ёшлар-обод қишлоғи, Марғилон кўчаси, 105-уйда жойлашган Ўзбекистон ҳаваскор ва профессионал муайтай ассоциацияси Фарғона вилоят бўлими номига берилган думалоқ муҳр ҳамда тўртбурчак тамға йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Марғилон шаҳар, Бурҳонуддин Марғиноний кўчаси, 10-уйда жойлашган "Мега fayz premium" МЧЖ номига берилган думалоқ муҳр ҳамда тўртбурчак тамға йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тарихга назар

Хитой манбаларида миллоддан аввалги II асрда Фарғона Дайюан (Давон) деб номланиб, Дайюан давлати (Фарғона мамлақати), яъни Фарғона давлати деб тилга олинади. "Давон" атамаси рус ва ўзбек адабиётида "Фарғона" деб берилган. Давон қадимда "Дайюан" деб талаффуз этилган. Бу атама "катта бўстонлик" деган маънони беради, у Фарғона водийсига нисбатан ишлатилган.

Илгари Фарғона сўғд ёзувларида "Парғона" шаклида ёзилган бўлиб, форс тилида "тоғ оралигидаги водий", "атрофи берк сойлик" деган маъноларни англатган. Бу Хитой манбаларида Фарғонанинг "Дайюан" деб номланишига мос келади.

Хитой манбаларида миллоддан аввалги II асрда Фарғона водийсида хонлик бўлганлиги тилга олинади. У "Дайюан гуо" деб ёзилган. Қадимги Фарғона давлатига оид маълумотлар асосан машҳур "24 тарих"нинг ("24 тарих" – миллоддан аввалги II асрдан бошлаб ёзилиб келинган Хитой сулолаларининг тарихи. Унда миллоддан аввалги 3000 йилликдан то миллодий 1644 йилгача бўлган воқеалар баён этилган) 1-2 жилди "Шижи" ("Тарихий хотиралар") ва "Хань шу" ("Хон сулоласининг тарихи" ёки "Ханнома") да берилади. Бу икки асарнинг Хитой тилидан бошқа тилларга тўла таржимаси мавжуд эмас.

Қадимда Фарғона ўзининг узумчилиги ҳамда учқур-самовий тулпор отлари билан бутун Шарққа машҳур бўлган. Хитой манбаларининг хабар қилишича, Хитой императори бир жуфт Фарғона тулпори учун бутун Синцзян вилоятини беришга рози бўлган экан.

Миллодий эрадан аввалги II асрдан бошлаб, яъни, Чжан Цян саёҳатидан кейин Хитой манбаларида Фарғона ҳақида қизиқарли хабарлар учрай бошлайди. Масалан, тарихий йилнома ҳисобланган "Шицзи" миллодий эрадан аввалги 138 йилдан 90 йилгача бўлган воқеликларни ўз ичига олади. "Шицзи"нинг муаллифи Сима Цяннинг ёзишича, Фарғонада 70 га яқин катта ва кичик шаҳарлар бўлган. Лекин, у фақат иккита пойтахт шаҳарларнинг номини тилга олади холос. Шу билан бирга, "Шицзи"да Фарғона давлати ҳамда унинг подшоши Мугуа ҳақида ҳам маълумотлар бор.

Чжан Цяннинг маслаҳатига суяниб, Хитой императори дипломатик йўл билан

ҚАДИМГИ ФАРҒОНАНИНГ ХИТОЙ МАНБАЛАРИДА ЁРИТИЛИШИ

Фарғонанинг самовий тулпорларини қўлга киритмоқ ниятида, қимматбаҳо совғалар билан Фарғонага элчи юборади. Хитой элчиси Фарғона подшоши Мугуанинг буйруғи билан қўлга олиниб, ўлдирилади. Шундан сўнг Хитой императори куч ишлатиб ўз мақсадига эришиш учун саркарда Ли Гуан-ли бошчилигидаги қўшинни икки марта Фарғонага юборади. Биринчи юришда мағлубиятга учрагач, махсус тайёргарликдан сўнг Ли Гуан-ли қўшини иккинчи марта Фарғонага юриш қилиб, пойтахт шаҳар Эршини қамал қилади.

Қирқ кунлик қамалдан сўнг ички шаҳарда бекиниб ётган Оқсоқоллар кенгаши ўзаро келишиб, ўз ҳукмдори Мугуани Хитой элчисининг ўлимида айблаб, уни тахтдан четлатади ва ўлимга маҳкум этадилар. Бу билан ҳамма айб Мугуага юкланиб, тинчлик сулҳи тақлиф этилади. Ли Гуан-ли тақлифни қабул қилади. Сулҳга биноан хитойликлар Фарғонанинг самовий отларидан олиб, ўз юртларига қайтадилар.

Юқорида келтирилган "Шицзи"нинг хабарлари миллодий эрадан аввалги II-I асрнинг бошларида Фарғонада подшо якка-ю ягона ҳукмдор бўлмаганлиги ва унинг ҳаракатлари Оқсоқоллар кенгаши томонидан назорат қилиниб туриши ҳақида гувоҳлик беради. Бундай сиёсий ҳаёт баъзи бир ўзгаришлар билан араблар истилосигача давом этади.

Иккинчи тарихий манба "Ханьшу" ҳисобланиб, у

миллодий эрадан аввалги 138 йилдан то миллодий эранинг 23 йилигача бўлган воқеаларни ўз ичига олади. Унинг муаллифи Бан Гу "Шицзи"даги маълумотлардан тўлиқ фойдаланиб, янги воқеликлар билан бойитади. Жумладан, Бан Гу қуйидагича ёзади:

Бу даврда Давон (Фарғона) давлатининг подшоши Гуйшань (Гуйшуань) шаҳрида ўтирган. Аҳолиси 300000 кишидан иборат бўлиб, 60000 оилани ташкил қилган, армияси эса 60000 аскардан ташкил топган. "Шицзи"дан фарқли ўларок, Фарғонанинг пойтахти Эрши эмас, балки Гуйшуань шаҳри деб, армия сони эса кўчманчи давлатларга ўхшаб оила сонига тенг қилиб кўрсатилган. Бу ерда шуни айтиш лозимки, айрим мутахассислар Фарғона (Давон) давлатининг соҳиблари кўчманчи қабиалардан бўлган деган фикрни олға сурган эдилар.

Фарғонанинг сиёсий ҳаётидаги бу ўзгариш миллодий эрадан аввалги I асрнинг 90 йилидан миллодий эранинг биринчи асри 23 йилигача бўлган давр ичида юз берган бўлса керак. Шу даврда Фарғонанинг бош пойтахти Эрши Гуйшуань деб номланган бўлиши мумкин. Демак, айтиш мумкинки, маълум бир вақтда Юечжи (Гуйшуань-Кушан) қабиаларига оид гуруҳ Фарғона давлати тепасига келган. Бунга жавобан бош пойтахт шаҳар (Эрши) Гуйшуань деб номланган.

Миллоднинг I асрларига келиб Фарғона водийсининг дарё ва сой ҳавзаларидан энг

унмдор ерлар тўлиқ ўзлаштирилади, яъни, деҳқончилик кенг ривожланади. Шу билан бирга, халқаро савдо алоқаларининг кенгайиши кўп тармоқли хунармандчиликнинг жадал ривожланиши, кончиликнинг тезкорлик билан ўсиши шаҳар маданиятини ҳар томонлама барқ уриб гуллаб-яшнашига олиб келди. Натижада, шаҳар маданияти ва турмуш тарзи жамиятнинг асосий мезонига айланади. Бу даврда узок қишлоқларда истиқомат қилувчи аҳоли ҳам шаҳарликларга тақлид қилиб яшай бошлайди. Шунинг учун ҳам Хитой манбаларида катта қишлоқлар ҳам шаҳар деб тилга олинади.

Шуни таъкидлаш лозимки, Фарғона ҳақида Хитой манбаларида маълумотлар кўп ва жуда қимматлидир. Улар асосан рус тилидаги таржималардан олинган. Манбаларда Марказий осиеликлар, жумладан, Фарғона аҳолисининг миллоддан аввалги II асрда жуда моҳир савдогар, молнинг нархи устида бир-бирига гап бермасдан тортишадиганлиги айтилган. Шунинг учун фарғоналиклар савдогарлик билан шуғулланганлиги сабабли Хитойга бориб савдо-сотиқ ишларини юритганлар деб айтса бўлади. Яъни, бу Фарғона – Хитой муносабатларининг қадимдан бошланганлигига асосдир.

Фарғона савдогарлари Хитойга, хусусан, шимолий ўлкаларига бориб келганликлари учун миллоддан аввалги II асрда мазкур жойга оид маълумотга эга бўлганлар.

Лекин, бу маълумотлар бизгача етиб келмагани сабабли биз фақат хитойликларнинг берган маълумотлари асосида ўша даврни тасаввур эта оламиз. Хитойликлар эса Фарғона ҳақида миллоддан аввалги II асрда Хитой элчиси Жанг Чян (миллоддан аввалги 114 й.) сайёҳатидан сўнг тўла маълумотга эга бўлган.

Хитой манбаларида Фарғона давлати ҳақида дастлабки маълумот "24 тарих" асарининг биринчи жилди, Си Мачяннинг "Тарихий хотиралар"и ("Шилжи")дан, Жанг Чяннинг Хитой хоқонига берган ахборотидан олинган. Жанг Чян "Фарғона Хан (сулоласи)дан ўн минг ли" олисда бўлиб, хунларнинг ғарбига тўғри келади" деб битади. "Ханнома"да "Фарғона давлати маркази Гуйшань, бу жойдан Чан анга 12550 ли, аҳолиси 60 минг оила, 300 минг киши, лашкарликка ярайдигани 60 минг нафар... Фарғона давлатининг ери, иқлими, бойлиги, урф-одатлари Улуғ юзқилар билан ўхшаш. Фарғонадан узум шароби чиқади. Бойлари 10 минг кубдан кўп микдорда шароб сақлайди. Бу шароблар бир неча ўн йил турса-да, бузилмайди. Фарғоналиклар шароб-хумор бўлади. Отлари беда ейди", деб ёзилган.

Қадимги Фарғонада асл зотли отларнинг бўлганлиги ҳақидаги маълумот Хитой манбаларини ўрганувчиларни кўпдан бери қизиқтириб келган масалалардан биридир. Уларда Фарғона отлари қадди-қомати келишган, чиройли ва чақир бўлганлигидан "Тулпор от" деб улуғланади. Афсонавий маълумотларга кўра, орзуга етиш иштиёқида Хитой хоқони Уди фол ҳам очирганмиш. Фолчи "Хосиятли отлар кўёш ботиш томонида чиқади" деб кўрсатганмиш. Уди Фарғонанинг машҳур отларини қўлга киритиши унинг шухратини ошириб, "Дунё ҳукмдори", "Тангрининг ўғли" деб тан олиншига ёрдамлашади деган орзу-ҳавасга берилади.

Уди армонига етиш ниятида кўп ҳаракат қилади ва охирида Фарғонанинг зотли отларига эга ҳам бўлади. Аммо, у ўйлагандай Ғарб мамлакатларини бўйсундириб, уларнинг ёрдамида асосий ғаними Хун хоқонлигини йўқ қилиш нияти амалга ошмай қолади...

Улуғбек ЎРМОНОВ,
Фарғона давлат университети тадқиқотчиси.
(Шоҳистахон ЎЛЖАЕВАНING facebook саҳифасидан олинди).

МУАССИС:
«Farg'ona haqiqati» va
«Ferganskaya pravda»
gazetalari tahririyati

Бош муҳаррир:
Рустам ОРИПОВ.

2021 йил 18 августда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги Фарғона вилояти ҳудудий бошқармасида 12-001 рақами билан рўйхатдан ўтган.

Газета "Полиграф-пресс" МЧЖ босмаҳонасида таҳририятнинг оригинал макети асосида офсет усулида А-3 формат (8 саҳифа)да 2002 нусхада чоп этилди.
Буюртма №:448. Босмаҳона манзили: Фарғона вилояти, Маргилон шаҳри, Туркистон кўчаси, 236-«б» уй.

Бизнинг манзил:
150114, Фарғона шаҳар, Сохибкирон Темур кўчаси, 28-уй.

Бош муҳаррир қабулхонаси: (факс) 73 226-02-70.
Реклама ва эълонлар: 73 226-71-24.

Саҳифаловчи: Достонбек Холматов.
Босишга топшириш вақти: 18.00.
Топширилди: 17.30.

ISSN: 2010-8370

